

Ceret, museu de la discòrdia

ELISEU T. CLIMENT

Façana del Museu d'Art Modern de Ceret. Les discussions polítiques al voltant del museu no arribaran a un final feliç per a l'entitat.

Josefina Matamoros, conservadora del Museu d'Art Modern de Ceret, desmenteix les acusacions que l'alcalde de la ciutat, Michel Sageloli, va llançar contra ella a EL TEMPS. Mentrestant, l'opinió s'alarma pel probable destí fatal del museu i per les pressions que ha rebut la seua conservadora.

Un alcalde redemptor, un museu d'art modern i la seua conservadora: tres protagonistes d'una picabaralla política que plana des d'aquest estiu sobre la pirinenca població de Ceret. Ja es van publicar al número 610 de EL TEMPS les maniobres de l'actual alcalde, Michel Sageloli, per a netejar el poble de l'obra del seu predecessor, el socialista Henri Sicre. Unes maniobres, per altra banda, impregnades d'obsessió i virulència revengista. I és evident que, enmig d'aquest panorama fruit d'un conflicte al cap i a la fi personalista, el Museu d'Art Modern focalitza l'atenció política, artística i pública, alhora que es presenta als ulls de Sageloli com una terra irredempta de difícil conquesta. I Josefina Matamoros, com l'últim reducte amb noms i cognoms de l'equip anterior.

Matamoros, conservadora i també ànima de la remodelació del centre, resisteix com pot les canonades de Sageloli, qui la considera "la passionària de Sicre" i, pretén, doncs, apartar-la, al preu que siga, del càrrec. Fins i tot voldria fer-la fora de Ceret. Matamoros, per la seua banda, ha desmentit aquestes afirmacions: ella no ha militat mai en el sicrisme i tampoc no ha fet campanya en favor de Sicre, tot i que els seus drets com a funcionària li ho permeten. Però, també com a funcionària municipal –territorial, exactament–, ningú no la pot destituir del càrrec llevat que cometa una falta greu, que no és el cas. En vista d'aquestes immunitats professionals, que Sageloli ja ha transgredit privant Matamoros de l'apartament a què tenia dret, i de la indemnitat científica de què gaudia, l'alcalde ha optat per la via de la pressió psicològica perquè la conservadora abandone Ceret pel seu peu. El blocatge dels pressupostos, les incògnites so-

bre la política museística i cultural de la ciutat i l'arraconament de Matamoros en la seua pròpia obra han posat en dubte el destí d'un museu i de la seua ànima. Un destí incert, però, ben segur, sense final feliç.

'Clamans in deserto'. Vora un any després de les eleccions, el nou equip de govern no ha establert encara les línies del programa cultural ni la política d'actuació que ha de seguir el museu. Matamoros, com a funcionària, ha d'acatar les directrius consistorials, ara per ara inexistents. Sageloli espera i no desespera. Va fent pel seu costat, independentment de l'aprovació tècnica de Matamoros, perquè com bé va declarar a la premsa francesa, el seu criteri artístic és tan vàlid com el de la conservadora. Sageloli ja va declarar a aquest mitjà que pensa organitzar personalment al museu una exposició sobre Dubuffet. Una mostra que està prevista per l'estiu i que no s'ha comunicat ni a la conservadora ni al personal del centre.

I, mentrestant, s'esforça a eradicar les estructures sicristes en favor d'una futura regeneració sense data fixa. Ja ho va proclamar, en clau de promesa electoral en un discurs populista i a l'estil de Le Pen, un retorn a l'ordre i a la higiene social. El passat dia 9 de gener, va tancar la botiga del museu regentada per l'associació Amis du Musée, al·legant que aquesta entitat massa polititzada era fruit de l'etapa socialista; avui, a més, Sageloli ha tornat a revifar els vells focs que van animar el debat social sobre el projecte de remodelació del museu de Ceret. Un projecte que ha costat massa car a la ciutat per als pocs beneficis que genera, es deia. Michel Sageloli ha desempolsegat la polèmica suma dels tres

Matamoros: "No sé què vol de mi"

ELISEU T. CLIMENT

—Vaig llegir les declaracions de Michel Sageloli publicades a EL TEMPS sobre el museu i sobre la meua persona. He de dir que sóc funcionària municipal, exactament avui s'anomena funcionària territorial de l'estat francès. Estic pagada per l'Ajuntament i controlada, en l'aspecte tècnic, per la Direction de Musées de França. Per tant, l'alcalde és qui m'ha de manar directament, però això, de moment, no ha estat així.

Josefina Matamoros: "No sóc una militant del sicrisme."

Sageloli em va acusar en aquest mitjà d'haver participat a la campanya electoral d'Henri Sicre. Com a funcionària tinc dret a fer política i a tenir els meus criteris polítics, a més de poder participar en una campanya municipal, tot i que no ho vaig fer. Des d'aquest estiu, m'acusen de ser una militant política del sicrisme. No ho sóc, encara que tinga el dret i la llibertat de fer-ho.

Torno a repetir que jo no he fet campanya a favor d'Henri Sicre i, per tant, desmenteixo totalment les declaracions de Sageloli. Jo estic aquí, en aquest museu per treballar amb l'alcalde sigui qui sigui. He fet aquest museu sota Henri Sicre; avui ha canviat l'ajuntament i estic disposada a treballar amb el nou alcalde. Però Sageloli no vol treballar amb mi i des d'aquest estiu m'ataquen sense que jo entengui els motius. No sé què vol de mi.

Es evident que això ha generat moltes dificultats en el museu. No tinc pressupost, m'han tret els meus col·laboradors, no hi ha direcció de l'Ajuntament, no existeix cap política cultural de l'Ajuntament pel que fa al museu de Ceret. El Museu està, per tant, penjat i espera que l'equip de govern municipal defineixi una política, unes línies d'actuació. Com a funcionària, jo estic aquí per aplicar la política museística que es decideixi i no pas per altra cosa. Si no em donen les línies d'aquesta política, no la puc aplicar.

—*Els atacs del l'alcalde contra el Museu posen en perill la continuïtat d'una col·lecció que ja s'ha fet un lloc en l'escena museística internacional.*

—El Museu viu, a hores d'ara, un moment molt crític i estic segura que tindrà moltes dificultats per sortir-se'n. E. T.

ELISEU T. CLIMENT

Interior del museu de Ceret. La destitució de Josefina Matamoros significaria la pèrdua d'una reconeguda professional de l'art.

milions de francs que costa anualment el museu i que tanta remor va provocar en el seu moment. Però els comptes no surten. Dels 2,6 milions de francs anuals de costos exactament, un milió, segons fonts del centre, se salda amb les entrades, mentre que 600.000 francs provenen de subvencions estatals. Aritmèticament, Ceret haurà de desemborsar un milió de francs i no tres, per un reclam principalment cultural, però, sobretot, turístic, si el considerem des de la vessant més comercial.

Igualment, Sageloli declarava a EL TEMPS que la reducció de treballadors del museu es duia a terme perquè resultava excessiva una plantilla de 43 empleats per a un centre en què fa quinze anys tan sols treballava una persona, encara que solament exhibia 20 obres menys. El pretext, ja se sap: la recessió econòmica. Segons ha pogut saber EL TEMPS, el museu ha adquirit en una dècada —entre el 1986 i el 1996—, 343 peces, i funciona amb un total de

Elbaz: "És una persona insubstituïble"

—Com veieu des de la Direction de Musées de France la difícil situació que viuen el Museu de Ceret i la seua conservadora?

—Evidentment, des que ha entrat el nou alcalde, M. Sageloli la situació no és gens fàcil. Cal dir que Matamoros ha defensat i ha construït à *bout de bras* aquest Museu. Una tasca feta amb consciència i científicament notable. També hem vist que el nou alcalde no està d'acord amb als conceptes i les línies que ha seguit el Museu i sobre les quals ha anat creixent. De moment, com que l'Ajuntament de Ceret no s'ha pronunciat sobre les noves línies, nosaltres estem esperant que ens les anunciïn per discutir i debatre'n el contingut.

—És clar que tota la política i la continuïtat del Museu corre el perill d'anar-se'n a l'aigua.

—Evidentment, com que l'alcalde no està d'acord amb la política iniciada per Matamoros, nosaltres, en la Direction de Musées, estem molt preocupats per la continuïtat d'aquesta línia, perquè Matamoros havia engegat una política molt interessant que ara per ara ha quedat blocada.

—Com creu que acabarà aquesta picabaralla?

—Ja s'ha intentat conciliar els dos bàndols des de Montpeller. La cosa no ha estat possible. I nosaltres continuem a l'expectativa.

—Si Matamoros abandona el seu càrrec, Ceret es queda sense l'única conservadora catalana que té l'estat francès. I en aquest sentit, això pot aturar tota la línia i les relacions estretes que Matamoros havia establert amb Catalunya i Barcelona.

—Matamoros, no hi ha dubte, és una persona irremplaçable a Ceret. Per una banda, s'ha integrat perfectament en el poble i per altra ha sabut arrelar la catalanitat en el poble, i aquest és un fet molt important.

—També se sol dir que el nou alcalde ha revifat velles rancúnies entorn del Museu: al principi es va dir que el Museu costava massa car a la ciutat i que el poble no podria mantenir-lo.

—Sí, però Matamoros va fer entendre que el Museu tindria, com ha tingut, una repercussió posterior important. Ha estat així i, ara no crec que el nou alcalde hagi entès aquest aspecte. **E. T.**

33 treballadors, 8 dels quals estan contractats a temps complet, un a mitja jornada i 24 en règim d'*emploi solidarité*, un contracte d'ajuda social amb remuneracions extremadament baixes. Però la situació de desprotecció dels empleats municipals i, més concretament del funcionariat, "s'estén a totes les àrees del consistori ceretà", segons ha confirmat Françoise Illes, secretària sindical de la Confédération Française du Travail (CFDT). Illes ha assegurat que l'alcalde "està creant un clima de pressió sobre uns funcionaris, que perden, dia rere dia, la seua identitat. Perquè es creu amb poder suficient, amb el dret de vida i mort sobre els treballadors, per desplaçar-los allà on vulgui". També ha remarcat la negativa de Sageloli a dialogar, i, referint-se al museu, ha volgut destacar el cas d'Etienne Sabench, mà dreta de Josefina Matamoros en l'àrea de direcció. Sabench, segons Illes, va ser contractat per a la plaça a què està destinat, encara que, darrerament, l'alcalde ja ha anunciat —tot i que, de moment, de manera verbal— que Sabench passarà a impartir clas-

ses d'arts plàstiques a les escoles de Ceret com a auxiliar del professorat. "Estem esperant —ha afirmat Illes—, que l'alcalde comunique aquesta decisió per escrit, aleshores presentarem un recurs al Tribunal Administratiu com ja hem fet en d'altres ocasions."

Una maniobra totpoderosa, autoritària, la de la reordenació de personal, que encobreix un escac i mat subtil i progressiu de Josefina Matamoros; un arraconament forçat en la seua pròpia torre d'ivori que és el museu d'art modern. A banda d'això, el blocatge i l'immobilitisme fruit de l'absència de programació i de voluntats de futur estan assegurats, almenys com a estratègia de pressió contra la conservadora, qui ha afirmat que, com a funcionària municipal, està al servei de les disposicions que dicten el consistori, siga aquest del color polític que siga. Però, com que Sageloli ni ha dictat les línies programàtiques ni s'ha reunit amb Matamoros, la responsable del Museu confessa que es troba amb les mans lligades.

Preocupacions accidentals. La situació, com es podia esperar, ha transcendit els límits estrictes de la societat ceretana, perquè sota el conflicte d'un alcalde i la seua ciutat està en joc una col·lecció d'obres d'art i el destí professional i personal de Josefina Matamoros. Matamoros, de contrastada sol-

ELISEU T. CLIMENT

Una altra imatge de l'interior del museu. El destí professional i personal de la conservadora de l'entitat és incert.

vència en el món de l'art, ha estat, a més una de les pedres angulars de l'activisme cultural a la Catalunya Nord. Com a professional de l'art, la seua dilatada experiència i reconeixement en l'escena internacional l'avalen amplement. A més, des de fa un quart de segle, lluita per la identitat catalana, des de Perpinyà, Cotlliure o avui Ceret; tant se val. El que és clar és que aquesta catalana del sud –de bressol tortosí– ha sabut imbricar les terres septentrionals en la totalitat dels Països Catalans. I part d'aquesta tasca ha impregnat un museu amb una concepció oberta i universalista de l'art. Ha estat, al capdavant, l'adaptadora de "la via estreta del nostre país a la via ampla d'Europa", com bé afirma el crític d'art Daniel Giralt-Miracle. O la clau que ha entès Ceret com un lloc ben arrelat als peus del Canigó amb l'encant del pas dels artífexs d'un art internacional que no sap de fronteres. I tot això, evidentment, ho ha explicat a la societat ceretana, al visitant, a través d'un discurs enriquidor: el Museu d'Art Modern.

Per tant, la preocupació sobre el destí del museu i la continuïtat de Matamoros és ben present en àmbits científics i en instàncies ministerials, ja que la desaparició d'un centre com aquest de primera línia i de les seues propostes, com també de la seua conservadora, significaria soterrar el discurs profund, la sensibilització d'una societat rural amb l'art modern; i la simpatia, la col·laboració que s'ha gestat amb la Catalunya enllà dels Pirineus. A la Direction des Musées de France, del Ministeri de Cultura francès, Irène Elbaz, responsable del Museu de Ceret, ha expressat la seua preocupació per la possibilitat, molt probable, que Josefina Matamoros acabe abandonant el museu i tot el projecte didàctic engegat i destinat a acostar l'art als habitants del poble; un projecte, d'altra banda, que ha qualificat d'únic i interessant i que, segons ha declarat, l'alcalde no ha entès. Igualment, ha volgut destacar que la conservadora ha aconseguit arrelar al medi una catalanitat perduda. Una catalanitat, òbviament, entesa des d'una descentralització regionalista molt en voga a la França d'avui. Perdre Matamoros com a peça clau del Museu de Ceret és perdre l'única conservadora catalana que té l'estat francès; l'única que pot enllaçar les instàncies museístiques de totes dues vessants dels Pirineus en unes relacions de simpatia per sobre de formalismes i diplomàcies. Ara per ara, la situació és estacionària. Mentre Matamoros resisteix, l'opinió científica s'alarmia i el Museu traspua una aparent –només aparent– quietud, Michel Sageloli, des de la distància de Tolosa i els caps de setmana al Canigó, omple, gota a gota, el got de la paciència.

Eliseu T. Climent

A debat públic

Rosa Maria Maiet, directora de la Fundació Miró

Si aquest projecte ha sorgit i ha anat endavant ha estat a causa del ferment cultural que s'havia generat més enllà del fet que es tractés d'un poble envoltat de balnearis i una població de repòs. Per tant, quan s'arriba a una situació com aquesta, en què el Museu s'ha creat un lloc en el panorama internacional, no es pot deixar perdre.

Matamoros és una persona que ha treballat molt pel Museu i que ara ha d'enfrontar-se a un greu muntatge produït per l'alcalde.

Daniel Giralt-Miracle, crític d'art

Josefina Matamoros és l'eix que uneix París amb València per tres raons: per naixement (va nèixer a Tortosa), per feina (sempre ha treballat a la Catalunya Nord: a Perpinyà, a Cotlliure i a Ceret) i per estudis (a París): per tant, és l'única capa de triangular aquest espai. En certa manera és el pont entre la cultura francesa i la catalana, a part de la seva provada competència. Quant al Museu, és una frontissa entre França i els Països Catalans, i si decau, tots en sortirem perdent; també, la cultura europea de la descentralització. Ceret no pot esdevenir un museu en via morta, al contrari: és qui comunica la via estreta del nostre país amb la via ampla d'Europa.

Victòria Combalia, crítica d'art

El museu de Ceret ha realitzat fins ara una tasca interessant quant a programació, estic pensant ara en les exposicions de Tàpies o Brossa, per exemple.

Josefina Matamoros té una indiscutible capacitat professional i ha aconseguit involucrar Ceret, Barcelona i París en la promoció del Museu d'Art Modern.

El que està succeint és la típica operació de dreta, una operació molt habitual en un país del sud quan experimenta un canvi polític.

Miquel Molins, director del MACBA

Conec la competència professional de Matamoros i el bon treball que ha realitzat a Ceret. Lamentaria qualsevol actitud que afectés un museu que s'ha guanyat un prestigi.

La intervenció de la política en la cultura, quan es tracta d'un conflicte per interessos polítics, és sempre perjudicial.

Que les institucions culturals no tinguin una autonomia, que estiguin hipotecades a la política, em sembla veritablement preocupant.